

BØRSEN.

PLEASURE

PEOPLE / LIVING / STYLE

KIM MAGNUSSON HAR IKKE LUKKET ET ØJE

Kim Magnussons historie er næsten lige så god som de film, han lever af at producere. Det er fortællingen om manden, der i 30'erne var Oscar-nomineret tre år i træk, i 40'erne havde et af de mest magtfulde filmjob i Danmark – og hvordan det sluttede med en fyring. De seneste ti år har han brugt på at komme tilbage.

Det er han nu. Så kan han måske begynde at sove igen

Franz Beckenbauer var en af verdens bedste spillere, da en stor kontrakt lokkede ham til New York og oplevelser, han efter eget udsagn aldrig glemmer.

DER VAR KUN ÉT COSMOS

I 1970'erne fik en amerikansk forretningsmand en idé, der involverede millioner af dollar, verdens bedste fodboldspiller og en håndfuld filmstjerner. Fodboldklubben New York Cosmos blev et popkulturelt fænomen midt i et New York præget af kaos og frygt. Festen døde i 80'erne, men nu vil endnu en rigmand sparke liv i The Cosmos

TEKST HENRIK NORDSKILDE FOTO ALL OVER PRESS

D

en britiske fodboldtræner Gordon Bradley kiggede skeptisk på den tynde langhårede fyr med det hærgede udseende i hjørnet af omklædningsrummet. New York Cosmos havde netop spillet endnu en kamp i North American Soccer League (NASL), og træneren var vant til masser af mennesker i omklædningsrummet under det enorme stadion i New York. Både journalister, fotografer og diverse vip-gæster, men nu måtte det være nok.

“Hvem er han, og hvad laver han her? Få ham ud herfra,” sagde træneren til sikkerhedsvagten.

Blot et par år tidligere var problemet ikke et overfyldt omklædningsrum. Tværtimod. NASL var blevet oprettet i 1968, og to år senere blev New York Cosmos stiftet, men det skete uden succes. Fodbold kunne ikke konkurrere med de fire store grundpiller; baseball, ishockey, football – den amerikanske slags med den ovale bold – og basketball. At amerikanerne skulle tage “rigtig” fodbold til sig, virkede lige så sandsynligt, som at verdens bedste fodboldspiller ville sige ja til at spille i USA på ramponerede stadions foran få tusinde eller få hundrede tilskuere.

Selv i New York med de mange indbyggere med europæisk eller latinamerikansk baggrund var det svært at få tilskueropbakning og opmærksomhed fra medierne. En redaktør på avisen New York Daily News sagde til en ung journalist, der gerne ville have fodbold som stofområde, at “det er et spil for kommunibøsser i korte bukser.”

Redaktøren og alle de andre skeptikere kunne ikke forestille sig, hvad der var ved at ske: At alle fra udenrigsminister Henry Kissinger og Muhammad Ali til Robert Redford, Barbra Streisand, Steven Spielberg, Björn Borg, Rod Stewart og Dustin Hoffman ville komme til de største kampe sammen med næsten 80.000 andre tilskuere.

En af spillerne kaldte det senere for en “spontan selvantænding”, hvad der skete fra midten af 70'erne og en håndfuld år frem. Det var en usandsynlig succes, der rakte ud over selve fodbolden i en periode, hvor New York var en plaget by. Politistyrken var ramt af korrupsionsskandaler og kunne ikke håndtere de

mange stoffer, overfald og drab. Økonomien var i nogenlunde samme stand som de graffitiovermalede og faldefærdige togvogne i undergrundsbanen. Tilrejsende til lufthavne i New York oplevede at få stukket en pamflet i hånden: “WELCOME TO FEAR CITY” stod der over en tegning af Døden under sin kutte i “overlevelsesguiden”, der blev udleveret af betjente i fritiden i civil tøj. En aften i juli 1977 gik byen helt i sort efter en række lynnedslag. Alt stod stille i 25 timer i det døgn, der blev kendt som The Blackout. Under kaoset blev der påsat brande, over 1600 butikker blev ødelagt, og mere end 3700 personer blev anholdt.

Cosmos skabte en modreaktion til al elendigheden i 1970'erne. Klubben skulle formå at sætte strøm til byen og skabe en fest, som tiltrak de største stjerner inden og uden for sporten. Det var derfor, at nogen den dag i omklædningsrummet måtte hviske den utilfredse træner i øret og sige “Det er Mick Jagger,” da Bradley ville have ham smidt ud. Jagger fik lov at blive og blev en fast gæst på stadion. Han ville være en del af det fænomen, der blev skabt ved hjælp af en særegen blanding af forretningssans, udenrigspolitiske manøvrer og fodboldspillere, der var klar til at leve et liv, som Mick Jagger kunne forstå. Det havde virket helt usandsynligt, men Cosmos var blevet rock'n'roll.

De nøgne fyraftensproffer

Steve Ross var som så mange andre amerikanere. Han elskede sport og tog gerne sin søn med til ishockey, basketball og football, og så troede han på den amerikanske drøm. Måske fordi han allerede havde udlevet den og skabt sig en formue, bl.a. via et biludlejningsfirma og i rengøringsbranchen, inden han købte film- og pladeselskabet Warner i 1969.

Ross gjorde Warner Communications til et underholdningsimperium, der formåede at tiltrække de største filmstjerner. Han købte også pladeselskabet Atlantic Records, der havde kontrakt med Ray Charles, Bob Dylan og Rolling Stones. Efterhånden opstod idéen om også at få et sportshold med ind i hans underholdningsmaskine, så da de to tyrkiskfødte brødre, der havde grundlagt Atlantic Records, argumenterede for, at fodbold ville blive stort i USA, lyttede Steve Ross.

Der havde tidligere været et hold under navnet New York Mets – en forkortelse for Metropolitan. Ross og de andre mænd bag det nye hold ville tænke større og landede derfor på navnet Cosmopolitan og dermed New York Cosmos. I begyndelsen var der meget lidt kosmopolitisk over holdet. Det var et skrabsammen af spillere fra amatørhold, og de fik en beskedent betaling for at skrive kontrakt med klubben. Der var træning to gange om ugen for spillerne, der også passede deres civile arbejde. En af dem var målmanden Shep Messing, der underviste på

Hyldest til Pelé inden hans afskedskamp på Giants Stadium i 1977.

“Hvis du skriver kontrakt med dem, kan du vinde endnu et mesterskab, som du har prøvet det før. Hvis du skriver kontrakt med os, kan du vinde et helt land”

Cosmos repræsentanter til Pelé

Klubejerne i Warner Communications havde rettighederne til tegneseriefiguren Snurre Snup, som også blev en del af underholdningen til hjemmekampene

Steve Ross (i midten) ejede Warner Communications og var manden bag New York Cosmos i klubbens storhedstid.

Angriberen Giorgio Chinaglia havde altid en flaske Chivas Regal i omklædningsrummet. Her 'nøjes' Beckenbauer med champagne.

To sværvægttere fra boksning og fodbold: Muhammad Ali og Franz Beckenbauer.

Træner Gordon Bradley med Beckenbauer. Banen var kunstgræsset AstroTurf, der i starten gav tyskeren problemer med skader.

Målmanden Shep Messing levede en diskret tilværelse i den "hemmelige" sport i USA, da han pludselig fandt sig selv på hold med Pelé.

en high school for at supplere indtægten fra fodboldklubben, hvor han fik 2100 dollar for en hel sæson.

"Ingen vidste, hvem vi var. Vi spillede bare, fordi vi elskede det," har han senere fortalt i dokumentaren "Once in a Lifetime – The Extraordinary Story of the New York Cosmos".

Kampene foregik på et mindre stadion på Hofstra University godt 30 km fra centrum af New York. Ofte med omkring 50 tilskuere, som hovedsageligt var spillernes familiemedlemmer. Cosmos forsøgte at markedsføre sig så godt som muligt over for lokale medier og indbyggere, f.eks. ved at tilbyde fribilletter sammen med Burger King-rabatkuponer, og de forærede merchandise i klubbens farver væk. Men det så umuligt ud. Selv i 1972, da klubben vandt mesterskabet, var der ikke mange, der værdsatte det opmærksomhed. Kun da målmand Shep Messing i 1974 sagde ja til at posere komplet nøgen i kvindemagasinet Viva for at supplere sin beskedne indtægt, kom der kortvarigt fokus på klubben. At få anden og mere seriøs medieomtale virkede omsonst. De ti oprindelige forretningspartnere, der hver havde skudt 35.000 dollar i projektet, mistede tålmodigheden og solgte deres andel tilbage til Warner Communications for én dollar. Nu var Steve Ross og Warner alene på banen. De indså, at de måtte gøre noget ekstraordinært for at få sendt New York Cosmos i kredsløb.

Kissingers diplomati

I 1970'erne var brasilianske Edson Arantes do Nascimento anerkendt som verdens bedste fodboldspiller. Lige siden han som 17-årig blev verdensmester i Stockholm i 1958, var hans stjernestatus vokset og hans kælenavn Pelé udbredt over hele kloden. I 1970 opnåede han sin tredje VM-titel, og han blev anset for at være verdens mest berømte sportsmand sammen med Muhammad Ali. Bare ikke i USA. Selvom Pelé allerede i 1973 havde været gæst hos den legendariske talkshow-vært Johnny Carson, var han ikke nær så kendt som de amerikanske sportsstjerner.

"Hvem er han?" spurgte nogle af bagmændene fra Warner, når det blev nævnt, at det ville være fantastisk at hente Pelé til klubben. Godt nok var han blevet 34

år gammel og var egentlig lige gået på pension i sin brasilianske klub Santos, men hvis ikke han kunne gøre amerikanerne nysgerrige på sporten, kunne ingen.

Cosmos havde allerede, da klubben blev stiftet, forgæves lagt en føler ud til brasilianeren, men måske kunne han lokkes denne gang. De ville forklare ham, at han kunne være med til at udbrede sporten i et uopdyrket område. De europæiske storkubber Real Madrid og Juventus var også ude efter spilleren, men Cosmos' repræsentanter sagde til ham, at "hvis du skriver kontrakt med dem, kan du vinde endnu et mesterskab, som du har prøvet det før. Hvis du skriver kontrakt med os, kan du vinde et helt land."

Desuden var der den tillokkende detalje, at han ville blive den bedst betalte sportsmand i verden. Han blev tilbudt en løn ca. fem gange højere end de 200.000 dollar om året, som den højst lønnede sportsmand i USA, baseballspilleren Hank Aaron, hævdede. Problemet var ikke at overbevise Pelé, skulle det vise sig. Problemet var Brasilien. Præsident Ernesto Geisel betegnede Pelé som et nationalklenodie og krævede, at han spillede en sæson mere i Brasilien, inden han rejste. Men Warner Communications fik hjælp fra udenrigsminister og fodboldfan Henry Kissinger. Han tog kontakt til den brasilianske regering, mens New York Cosmos' repræsentanter var i Brasilien for at forhandle med Pelé.

"Jeg forsøgte at overbevise dem om, at det ville være en stor fordel for Brasilien, hvis Pelé spillede i USA," som Kissinger har forklaret om sine usædvanlige diplomatiske kropsfinter.

Kort efter modtog Pelé et opkald fra den brasilianske udenrigsminister, der bad ham om at skrive under på kontrakten, fordi det ville gavne landets relationer til USA.

"I kan jo få hvad som helst til at ske," sagde han med et grin til repræsentanterne for klubben. "Jeg kommer til New York."

Pelé blev præsenteret på et pressemøde i New York i juni 1975. Flere hundrede journalister og fotografer ville se, hvad det var for en person, som kunne få en skyhøj løn og være så stort et navn, uden at USA havde opdaget det. Meget passende for, hvad New York Cosmos var ved at sætte i gang, foregik pressemødet i et tætpakket lokale i den legendariske restaurant 21 Club, der havde lagt

Cosmos var hipt, og det blev eftertragtet at blive cheerleader for klubben. Der blev afholdt optagelsesprøver og ansat 36 kvinder, der trænede tre-fire gange om ugen.

“DET HELE VAR PÅ LÅNT TID”

Danske Frits Ahlstrøm kom tæt på New York Cosmos og forsøget på at gøre fodbold populært i USA, da han i 1970'erne var redaktør på magasinet Alt om Sport. Her fortæller han om Cosmos-tiden

“Der var to personer, der var mere kendte end nogen andre dengang. Muhammad Ali som nr. 1 og Pelé som nr. 2. Hvis Cosmos ikke havde fået Pelé, havde de aldrig fået tv-stationerne til at interessere sig for sporten. At han spillede for Cosmos, gjorde klubben kendt langt uden for landets grænser og måske endnu mere kendt uden for end i USA. De udenlandske spillere blev behandlet på en anden måde, end de var vant til i deres hjemlande. Der var ikke samme pres på og ikke de samme tabloidhistorier i medierne. Spillerne forstod på den anden side, at de var nødt til at give noget af sig selv til medierne, for de blev godt betalt og skulle være med til at promovere fodbold i USA. Jeg oplevede f.eks. at få lov til at interviewe Franz Beckenbauer, som jeg siden blev gode venner med. Dengang kunne pressen komme ind i f.eks. omklædningsrummet, hvor der i dag er helt lukket. Interviewet foregik efter en træning, mens han lå og fik massage. Han var meget åben og venlig og gav sig god tid, selvom han egentlig aldrig har brudt sig om opmærksomheden. Til at begynde med hed det 'New York Cosmos', men siden kaldte de sig bare 'Cosmos',

fordi de flyttede til New Jersey, men også fordi, de var blevet et begreb: Der var kun ét Cosmos.

Cosmos var noget specielt på flere måder i forhold til andre fodboldklubber. Til en af de kampe, jeg så, var der næsten fuldt hus, omkring 77.000 tilskuere, og i presselogen sad man i dybe behagelige stole, og der var en buffet, så man troede det var løgn.

Cosmos var et stort fænomen, og der blev spillet god fodbold, men jeg var skeptisk pga. strukturen i ligaen, hvor en velhaver kunne købe sig til en plads i ligaen, ansætte to-tre verdensstjerner i sin klub og supplere med ret ordinære spillere. Jeg følte, at det hele var på lånt tid. Hvis man bygger et hus og starter med skorstenen, er det et spørgsmål om tid, inden det styrter sammen.

Amerikanerne er nødt til at arbejde mere med talentudvikling og ungdomshold i stedet for den kortsigtede underholdning, og de må indføre et system med op- og nedrykning. Der er nødt til at være nogle fodboldfolk, som forstår, at man ikke kan købe sig til det hele. De er slet ikke kommet så langt som potentialet er til, men at USA skal arrangere VM i 2026 sammen med Mexico og Canada åbner for nye muligheder.”

Henry Kissinger (t.v.) havde en finger med i spillet, da Pelé kom til Cosmos, og udenrigsministeren var en flittig gæst på stadion i New York.

Boys night out. Spillerne blev faste gæster på verdens mest berømte natklub Studio 54.

“Efter Pelé stoppede, var det som et telt, der faldt sammen. Vi var som Studio 54. Et stykke tid ville alle have os, indtil de var videre til noget andet”

Cosmos-målmand Shep Missing

bar og spiseborde til masser af stjerner gennem årene. Både i udlandet og i USA var opmærksomheden nu rettet mod New York Cosmos. Den vigtigste deltager i festen var ankommet, men han vidste næppe, hvad han gik ind til.

Ekspllosionen i New York

Pelé blev et big bang for Cosmos. Hans ankomst skabte så meget larm og fokus på klubben, at selv skeptiske journalister, der sværgede til gode amerikanske dyder som baseball, måtte overgive sig og anerkende hans stjernestatus. Pelé fik lukrative reklamekontrakter med amerikanske virksomheder, blev fotograferet af popkunstens superstjerne Andy Warhol og kom på besøg i Det Hvide Hus hos præsident Ford. Pludselig vidste amerikanerne, hvad den sport, de kalder soccer, var, og pludselig vidste hele verden, at der var en fodboldklub i New York ved navn Cosmos.

Verdensstjernen var dog havnet i helt uvante omgivelser. Efter hans første kamp for klubben opdagede han nogle grønne plamager på sine ben og frygtede, at han havde fået en form for svamp fra banen. Det viste sig, at de mange bare pletter i græstæppet var blevet spraymalet, fordi kampen – komplet usædvanligt for New York Cosmos – skulle tv-transmitteres, endda til mere end 20 lande. Selvom kvaliteten af holdet i Pelés første tid hos Cosmos var på det jævne, tiltrak han massiv opmærksomhed. “U.S. Soccer Finds a Savior” skrev det verdensberømte magasin Sports Illustrated, der havde frelseren Pelé på forsiden efter hans debut.

Der blev sat tilskuerekorder over hele USA, når Cosmos kom til byen, og efterhånden flyttede holdet til større og større stadioner, inden det i 1977 fik hjemmebane på det nybyggede Giants Stadium i New Jersey. Samme år toppede populariteten. De medier, der tidligere ikke ville røre ved sporten, kaldte New York Cosmos for de nye “darlings in town”. Tilskuerne ankom til stadion tre-fire timer før kampen for at hygge sig med barbecue og kolde øl.

“Hver kamp var som en fest, selv ikke i Brasilien er det sådan,” siger den brasilianske verdensmester Carlos Alberto i “Once in a Lifetime”.

Han kom til klubben i 1977, og mange år senere kunne han stadig blive bevæget ved tanken om minderne fra New York. I samme dokumentar siger målmand Shep Missing kort og godt, at holdet overtog byen. De hidtil ukendte amerikanske spilleres liv blev vendt på hovedet.

“Vi brød alle grænser ned, enhver kulturel, socioøkonomisk grænse. Vi var internationale, vi var europæere, vi var amerikanere fra Bronx, vi var cool.”

Selv den tyske verdensmester Franz Beckenbauer, der også kom til klubben i 1977 efter at have vundet et hav af titler i Europa, skulle mange år senere kalde det den bedste tid i karrieren og “som en eksplosion” at opleve Cosmos flyve hurtigere end lyset.

Mile high-klubben

Hvis San Francisco havde haft sin “Summer of Love” i 1967, var 1977 “Summer of Cosmos” i New York. Udover Beckenbauer og Alberto var flere internationale stjerner kommet til, bl.a. italienske Giorgio Chinaglia, alle lokket af de millionkontrakter, Steve Ross og Warner tilbød. På et tidspunkt var der 14 forskellige nationaliteter på det efterhånden stærke hold, som dermed var forud for sin tid, nutidens multinationale sportshold taget i betragtning.

Tilskuertallet rundede jævnlgt 70.000. De amerikanske spillere havde aldrig set noget lignende, heller ikke uden for banen. Holdet rejste på første klasse til udekampene, og på nogle punkter lignede det mere et band på turné end et sportshold. Der var en hær af journalister, tolke, personlige assistenter, bodyguards og andre med i Cosmos’ entourage. Den daværende pr-chef James Trecker har kaldt det et afrodisiakum.

“Og det var ikke bag lukkede døre. På flyet på vej til den afgørende kamp om mesterskabet i 1977 var der to tilfælde af seksuelt samvær. Lige der på flyet på vej til kampen,” har han fortalt i et interview om storhedstiden.

New York Cosmos tog på turnéer for at spille opvisningskampe rundt om i verden. I 1977 spillede holdet på fire kontinenter og blev det første professionelle sports-

Den spanske stjerne Raúl var egentlig pensioneret efter et par år i Qatar-klubben Al Sadd, men kom til New York Cosmos i 2014 og spillede en enkelt sæson for klubben.

nale stjerner til USA, men klubberne knækkede halsen. Tv-stationer, der skulle skabe indtægter og omtale, viste sig alligevel at være skeptiske over for en sport med få muligheder for reklamepauser, og samtidig glippede det for USA at få tildelt VM i fodbold i 1986, selvom Steve Ross arbejdede hårdt for sagen for at øge sportens popularitet.

“Efter Pelé stoppede, var det som et telt, der faldt sammen. Vi var som Studio 54. Et stykke tid ville alle have os, indtil de var videre til noget andet,” har målmanden Shep Messing sagt om tiden efter Pelé.

North American Soccer League gik i opløsning i 1984, og også Cosmos var presset, bl.a. fordi Warner tabte mange penge på hjemmecomputeren Atari. Klubben forsøgte sig kortvarigt i en indendørs fodboldliga, inden det var helt slut.

Endnu en tur i rutsjebanen

Siden midten af 1990'erne har der igen været spillet professionel fodbold i USA, uden at New York Cosmos dog har været toneangivende. I de senere år er klubben begyndt at røre på sig i den næstbedste række, men selvom flere forskellige rigmænd har været engageret, bl.a. skrev klubben kontrakt med den aldrende spanske stjerne Raúl Gonzáles i 2014, har New York Cosmos ikke været i nærheden af den gamle popularitet.

Nu gør en ny investor dog et forsøg på at genrejse klubben. I 2017 købte Rocco Commisso, der er blevet milliardær på kabel-tv, Cosmos med håbet om at få navnet tilbage blandt de bedste amerikanske fodboldhold.

“Der er intet andet hold i Nordamerika med samme historiske omdømme som New York Cosmos,” udtalte han tidligere i år med henvisning til Cosmos' internationale turnéer og berømmelse i 1970'erne.

I indeværende sæson er klubben kun aktiv med et hold i de lavere rækker og spiller på et stadion, som den deler med et baseballhold og et semiprofessionelt frisbee-hold. Der er plads til beskedne 7000 tilskuere, og meget passende for klubbens historie er der udsigt til rutsjebanerne i underholdningsbuffeten Coney Island ved Atlanterhavets kyst.

Alle, også Rocco Commisso, ved, at det næppe kan blive det samme, som dengang Cosmos var toastmaster for underholdningen i New York. Dengang udenrigsministeren greb ind for at hjælpe holdet, hvor nogle af verdens største sportsnavne havde den sjoveste og bedste tid i karrieren, hvor holdet havde bord på verdens mest hypede natklub, og hvor showbiz, forretning og sport fandt sammen i en form, der – for en stund – skabte en succes. Da Rocco Commisso overtog klubben, forsøgte han alligevel at puste til den gamle magi. I undergrundsbanen præsenterede han de rejssende for reklameskilte med det slogan, der engang var mere sandt end håbefuldt: “This is Cosmos Country”. ●

hold fra USA, der besøgte Kina. Efter kampene i New York ventede limousiner på at køre spillerne til den legendariske natklub Studio 54, hvor tidens fotomodeller, kunstnere, skuespillere og musikere festede, som var der ingen dag i morgen, hvad det heller ikke altid tydede på i det lovløse og plagede New York. At have et fast bord på Studio 54 var anerkendelsen af, at The Cosmos var accepteret i populærkulturens helligste haller. Måske fordi Cosmos præsenterede et kondensat af, hvad New York også kunne stå for: En multinational, globaliseret fejring af ambitioner og underholdning i den by, som newyorkerne, trods de dårlige tider, stadig gerne ville se som verdens bedste. Cosmos fortalte en anden historie om byen end den, som man kunne se i medierne eller i biograferne, hvor film som “Taxi Driver”, “The French Connection”, “En mand ser rødt”, “Flugtaktion New York” og andre film fra den periode skildrede et kriminelt og dystopisk New York.

Populariteten, de høje tilskuertal og opmærksomheden fra medierne tydede på, at fodbolden endelig kunne blive accepteret af amerikanerne. Den afgørende test skulle stå, da Pelé stoppede karrieren efter sæsonen i 1977. Han spillede sin sidste kamp i New York, da hans tidligere hold Santos kom på besøg fra Brasilien. Pelé spillede en halvleg for hvert hold, blev båret i guldstol rundt på banen, og mens han kæmpede med tårerne, sagde han nogle ord til tilskuerne på stadion, der var stopfyldt trods silende regn. Og så var det forbi.

Teltet falder sammen

Der er flere bud på, hvorfor Cosmos-æraen døde, og fodboldsporten igen blev gemt af vejen i USA, præcis som det skete med de pokaler, den merchandise og de mange timers film med Cosmos' kampe, der fra midten af 1980'erne og mange år frem blev opbevaret i et lagerlokale i New Jersey. Flere andre klubber havde forsøgt at efterligne Cosmos-modellen og havde med julegavelønninger fået internatio-

Pelé kort før sin afskedskamp i 1977. Han skabte enorm opmærksomhed om fodbold i USA og sig selv.